

Анотація на вибірккову навчальну дисципліну «Міжкультурна комунікація у соціальній роботі»

Рівень вищої освіти – *другий (магістерський) рівень вищої освіти*

Галузь знань – *23 Соціальна робота*

Спеціальність – *231 Соціальна робота*

Освітньо-професійна програма – *Соціальна робота*

Кількість кредитів – *4*

Рік підготовки – *1, семестр – 1*

Компонент освітньої програми: *вибірковий*

Мова викладання: *українська*

Викладач: **Шумицька Галина Василівна**, професор, доктор філологічних наук, професор кафедри соціології та соціальної роботи, e-mail: halyna.shumytska@uzhnu.edu.ua

Опис дисципліни

1. Актуальність курсу. Соціальні працівники все частіше стикаються з клієнтами різних культур, етнічних та релігійних груп. Розуміння культурних відмінностей, традицій та цінностей допомагає ефективно спілкуватися, уникати непорозумінь та забезпечувати належну підтримку. Для успішної соціальної роботи необхідно навчитися долати культурні бар'єри, проявляти повагу та толерантність до різноманітності. Дисципліна допомагає розвинути міжкультурну чутливість та навички міжкультурної комунікації. Крім того, часто представники етнічних меншин, біженці, мігранти належать до вразливих груп населення, тож розуміння їхньої культури та можливих упереджень дозволяє краще задовольнити їхні потреби. Сприяння порозумінню та взаємоповазі між представниками різних культур є важливою метою соціальної роботи для побудови інклюзивного суспільства.

2. Метою навчальної дисципліни є: підготовка до ефективної взаємодії з представниками різних культур у професійній діяльності соціального працівника.

Завдання курсу:

1. Сформувати розуміння культурного різноманіття та важливості міжкультурної комунікації в соціальній роботі.

2. Розвинути міжкультурну компетентність – знання, навички та ставлення, необхідні для ефективної комунікації та співпраці з людьми з різним культурним підґрунтям.

3. Ознайомити з теоріями, моделями та підходами міжкультурної комунікації, застосовними в соціальній роботі.

4. Навчити виявляти та долати культурні бар'єри, стереотипи та упередження у спілкуванні.

5. Сформувати навички налагодження довірчих стосунків, прояву емпатії та поваги до культурних відмінностей.

6. Розвинути вміння адаптувати соціальні послуги до культурних особливостей клієнтів.

7. Підготувати до роботи з вразливими групами, представниками етнічних меншин, мігрантами та біженцями.

8. Заохотити до постійного самовдосконалення у сфері міжкультурної комунікації.

3. Проблематика (зміст дисципліни), яка буде розглянута у процесі вивчення навчальної дисципліни.

Тема 1. Стилi та основні категорії міжкультурної комунікації

Тема 2. Поняття національного характеру. Особливості менталітету

Тема 3. Етнічна картина світу і міжкультурна комунікація

Тема 4. Поняття про стереотип, етнічний стереотип, причини їх формування

Тема 5. Основні методи і методологічні принципи дослідження психології міжкультурних відмінностей

Тема 6. Вербальне та невербальне вираження у різних культурних спільнотах. Особливості сприймання простору та часу

Тема 7. Наслідки міжкультурних контактів. Типи взаємодій культур (геноцид, асиміляція, сегрегація, інтеграція тощо)

Тема 8. Зіткнення культур, конфлікт, причини та виникнення

4. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми в здобувачів повинні бути сформовані такі компетентності:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК8. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК9. Навички міжособистісної взаємодії.

Загальні компетентності (З)

Професійний стандарт «Фахівець із соціальної роботи»:

З1. Здатність виконувати професійну діяльність згідно з етичними вимогами соціальної роботи та особливостями фізичного й емоційного стану отримувачів соціальних послуг.

З3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

З5. Здатність вчитися і бути навченим, до самоосвіти, постійного підвищення кваліфікації.

З10. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК1. Здатність до розуміння та використання сучасних теорій, методологій і методів соціальних та інших наук.

ФК2. Здатність до виявлення соціально значимих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення з урахуванням їх національно-культурного, гендерного, соціального статусу.

ФК4. Здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи.

ФК5. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей/видів економічної діяльності), налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства.

ФК6. Здатність до оцінки процесу і результату професійної діяльності.

ФК7. Здатність до професійної рефлексії.

ФК9. Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців.

ФК11. Здатність виявляти професійну ідентичність та діяти згідно з цінностями соціальної роботи.

ФК12. Здатність до критичного оцінювання соціальних наслідків політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства.

ФК13. Здатність до формування позитивного іміджу професії, її статусу в суспільстві.

ФК16. Здатність упроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність.

Фахові компетентності (за трудовою дією або групою трудових дій)

Професійний стандарт «Фахівець із соціальної роботи»:

К2. Здатність розробляти критерії та показники ефективності професійної діяльності, застосовувати їх в оцінюванні виконаної роботи, пропонувати рекомендації щодо забезпечення якості соціальних послуг та реалізації управлінських рішень.

Л4. Здатність сприяти набуттю й удосконаленню фахівцями та нефахівцями спеціальних знань і навичок у сфері соціальної роботи.

Л5. Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати і розв'язувати конфлікти в професійному колективі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бистрицький Є., Зимовець Р., Пролесєв С. Комунікація і культура в глобальному світі. Київ: Дух і літера, 2020. 416 с.
2. Євдокимова В. Міжкультурна комунікація у соціальній роботі: Навчально-методичний посібник. Київ: Університет «Україна», 2018. 191 с.
3. Іванова І.Б. Методи соціальної роботи (на основі Державних стандартів соціальних послуг): навчальний посібник. Київ: Університет «Україна», 2018. 302 с.
4. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація. Київ: Академія, 2012. 288 с.
5. Холод О. Комунікаційні технології. Київ: Центр учбової літератури, 2023. 212 с.